

שאין מקבלים מתנה מרובה מאשה וע"כ באו אתם להסכים
בנדבה זו.

נוי בתרומת המשכן

הביאו חח ונזם וטבעת וכמוז כל כלי זהב וכל איש אשר הניף
תנופת זהב לד', כי בספורנו "וכל איש אשר הניף תנופת זהב ועם
הנשים אשר התנדבו תכשיטי זהב בא ג"כ כל איש אשר הניף
תנופת זהב כענין אמרו שורה שכלה כסף כסף, שכלה זהב זהב,
לא היו מעורבים", והנה ד"ז נאמר בפסחים ס"ד ע"ב גבי
הולכת הדם בקרבן פסח והוא הידור מצוה שיהא נוי

יותר, וכאן נתחדש שגם בעת התרומה
למשכן היה ענין של הידור שיהא נוי
בסדר התרומה, (וע' בית הלוי עה"ת פ'
תרומה שכ' "הנה בעת שנותנים צדקה
להעני ונמצא מקיים בהעני מצות
צדקה ועוד כמה מצות עשה כמו
והחזקת בו אז העני הואע ממש
כמו בחינת אתרוג בעת שנוטלו
לצאת בו, דאע"ג דאתרוג אחר
המצוה אין בו שום קדושה מ"מ
בעת קיום המצוה חלה עליו
קדושת המצוה ואסור בהנאה
ובתשמיש של חול ובעצי סוכה
מבואר במס' סוכה כשם שחל שם שמים
על חגיגה כן חל ש"ש על הסוכה
ואסורים בהנאה וכן אסור לנהוג בו
מנהג בזיון וכמו דדרשי' בשבת
מקרא גבי כיסוי הדם במה ששפך
יכסה שלא יכסנו ברגל שלא יהיו מצות
בזויות עליו, כן העני ממש בעת שנותנים לו
אסור ליתן לו בבזיון חלילה וזהו איסור
דאורייתא", והנה בד' הספורנו מבואר ג"כ שיש
ענין הידור של נוי בעת נתינת תרומה למשכן.

שמן המשחה בין מזבח לקטורת

ואת מזבח הזהב ואת שמן המשחה ואת קטרת הסמים (ל"ט ח),
צ"ב שהפסיק בין מזבח הזהב לקטרת הסמים בשמן המשחה,
וכן בפ' תשא (ל"ח ט"ו) ואת מזבח הקטרת ואת בדיו ואת שמן
המשחה ואת קטרת הסמים, וגם בפ' ויקהל בפרשת עשיית
מזבח הזהב כתיב (ל"ז כט) ויעש את שמן המשחה קדש ואת
קטרת הסמים טהור, ונמצא שבג' מקומות הפסיק בין מזבח
הקטרת לקטרת בשמן המשחה, וכ"ז צ"ע.

מטביל ב' כלים אם יש קדימה בגדול

ויחבר את חמש היריעות לבד ואת שש היריעות לבד (ל"ו ט"ז)
וכן נאמר גם בציווי מלאכת המשכן בפ' תרומה (פרק כו פ"ט)
והברת את חמש היריעות לבד ואת שש היריעות לבד

תרומה מעשיר אחד או מכל הציבור

מעשה בקהילה חדשה שהיו צריכים לבנות בית כנסת ורצו
לעשות מגבית בין כל חברי הקהילה והנה נתברר לבני הקהילה
שא' מגדולי הדור שהוא גם אדם עשיר ויש לו קשר עם הקהילה
יוכל לתרום את כל בית הכנסת האם כדאי שהוא יתרום ובודאי
שיהא בכך כבוד לאותו אדם גדול, או שעדיף שיתרמו מכספם
אך עיי"כ יפסידו את האפשרות לאותו אדם גדול לתרום את כל
בית הכנסת, ומדובר שאינם דחוקים. [נידוע מהקדוש החפץ
חיים ז"ל שמיאן לקחת כל הכסף לישיבה מנדבן א' אלא רצה
דייקא שיתחלק בין כולם].

והנה בפל"ה פ"כ ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה,
ובאור החיים כ' עוד נראה שנתכוונו להקדים לבל ילך
משה ויקדים להביא כל הצורך משלו כי עשיר גדול
היה וחשק גדול הוא בעשות מצות ה' ולזה יצאו
מלפניו כו' עכ"ל, והיינו שהעדיפו
לעשות בעצמם ולהקדים אותו.

בהירות הלימוד

ויקהל וימלא אתו רוח א-לקים בחכמה
בתבונה כו' ולהורות נתן בלבו [פל"ה פל"א]
ופי' באור החיים פי' לצד שיש חכמים
רבים שתהיה חכמתם בלבם לבד שלא ידעו
ללמדם לז"א ולהורות נתן בלבו השכיל חכמת הלימוד, עוד
בא לשלול מ"ש בפ"ג דיומא של בית גרמו לא רצו
ללמוד על מעשה לחם הפנים של בית אבטינס
לא רצו וכו' והודיענו הכתוב כי על אלו יאמר
זכר צדיק לברכה כי היו מורים ומלמדים כל
הרוצה", והנה בשם הגר"ח ז"ל אומרים שחסרון
בהסברה הוא חסרון בהבנה, ולכאוי בד' האוה"ח כאן
מבואר שיש שאין בהם חסרון בחכמה ואין יודעים
ללמד.

אולם י"ל שאין חסר אצלם בהבנה אבל יש קושי בהסבר,
ומשום שהמלמד צריך לרצות גם שהשומע יבין וכשחסר ברצון
הזה יש חוסר בהסברה והיינו שאמנם יש בכחו להסביר אבל
בשחסר בהרצון להסביר ממילא שיש קושי להסביר, והנה בפ'
השני כ' באוה"ח שיש שאינם רוצים ללמד, אבל יתכן גם במי
שרוצה ללמד אבל כל שחסר לו ברצון בזה הרי שממילא חסר לו
בהסברה, ובזה יובן לשון הכתוב ולהורות נתן בלבו והיינו שנתן
לו רצון ללמד ועיי"כ יוכל ללמד כראוי.

מתנה מאשה במשכן

ויבאו האנשים על הנשים [ל"ה כ"ב] הנה יש שהק' איך קיבלו
תרומה מאשה ומה שקנתה אשה קנה בעלה, וע' תו' גיטין מ"ז
ע"ב דמה שהבעל אוכל פירות בנכסי מלוג היו נוהגים גם בזמן
התורה, ויש שתי' דבמדבר היה לכל אחד מן וא"כ לא היתה
ניזונת משל בעלה וע"כ לא היו מעשה ידיה של בעלה, אבל ע'
בספורנו כאן שכ' דלהכי כתיב ויבאו האנשים על הנשים משום

שמה יטה

בשו"ת מהרי"ל דיסקין קו"א אות ל' נסתפק בנר ושבט למעלה מכ' אם יצא בו, וכפי הנראה דאירי שמאיר גם ממקום זה, אלא שמ"מ יש להסתפק אם בהדלקה במקום גבוה מכ' אמה יצא יד"ח.

והביא רא"י משבת קמ"ט א' לא יקרא לאור הנר ואמר רבה אפי' גבוה שתי קומות אפי' גבוה שתי מרדעות אפי' עשרה בתים זה על גבי זה לא יקרא, ואח"כ אי' בגמ' דרבה תנאי היא, והיינו שיש תנא שחולק ומתיר לקרות לאור הנר שהנר גבוה דאז לא חיישי' שמא יטה, והרי בריש במה מדליקין אי' שיש שמנים ופתילות שאסור להדליק בהם וע"ש בדף כ"א מפני שאין נמשכים יפה אחר הפתילה ויש לחוש שמא יתקן אותם בשבת, ולמ"ד שבנר גבוה אין חשש שמא יטה הרי אפשר להדליק בהם במקום גבוה ומשמע שאסרו להדליק בהם לעולם, אלא מוכח שכיון דמה שמותר להדליק הוא גבוה עשרה בתים זה למעלה מזה זה הוי למעלה מכ' אמה ובלא"ה לא יצא בהם ידי חובת נר שבת.

ויש להעיר שאמנם רבה נקט אפי' גבוה עשר בתים זה על גבי זה, היינו לרבותא דאפי"ה אסור, אבל למ"ד דמותר מסתבר שאין ההיתר רק בעשר בתים זה על גבי זה אלא גם באופן הראשון שנקט רבה גבוה שתי קומות שאין מסתבר לחלק בין שתי קומות לעשר בתים זה על גבי זה, אלא העיקר תלוי אם מגיע לשם או לא, ובאופן זה אינו גבוה עשרים אמה ושוב ק' כנ"ל. ועו"ק למש"כ בטור סי' תרע"א בשם ר' יואל שר חנוכה שבתוך ביתו יצא גם למעלה מכ', והיינו ע"פ הגמ' בסוכה שאם דפנות מגיעות לסכך שלטה בה עינא ומה שאמרו למעלה מכ' אמה פסול היינו רק בנר חנוכה חוץ לבית, וא"כ נר שבת שהוא בתוך ביתו ג"כ כשר למעלה מכ' אמה שוב ק' שלמ"ד שבנר גבוה אין חשש שמא יטה למה פסול להדליק נר שבת באותם שמנים ופתילות. וע"י צבא הלוי סוכה סי' ב'.

חובת תפלה לעת הזאת

ד' הרמב"ם בפ"א מהל' תפלה ה"א שמצות תפלה מה"ת היא כל יום, והרמב"ן בס' המצוות עשה ה' חלק ע"ז, אבל מבואר בדבריו שבעת צרה יש מצות תפלה ע"ש, ושמעתי מחכ"א דלפ"ז אם באה על אדם איזה צרה באמצע היום חייב להתפלל עליה ואף שכבר התפלל קודם לכן תפלה שלמה אבל קודם לכן לא היה מחויב עדיין במצוה זו, ועוד הוסיף דהנה הרמב"ם כי בפ"א מתפלה ה"ב "אלא חיוב מצוה זו כד הוא שיהא אדם מתחנן ומתפלל בכל יום ומגיד שבחו של הקב"ה ואח"כ שואל צרכיו שהוא צריך להם בבקשה ובתחנה ואח"כ נותן שבח והודיה לד' על הטובה שהשפיע לו כל אחד לפי כחו", ומבואר שצורת המצוה מה"ת היא באופן זה שבתחילה אומר שבח המקום ואח"כ מבקש צרכיו ואח"כ מודה, וא"כ י"ל שגם להרמב"ן שהמצוה להתפלל היא בעת צרה צריך שיתפלל באופן זה של שבח תחילה ובקשת צרכים ואח"כ הודאה ע"ש.

והנה בפ' בהעלותך (פ"יב י"ג) כתיב ויצעק משה אל ד' לאמר קל נא רפא נא לה, וע"ש ברש"י בא הכתוב ללמד דרך ארץ שהשואל דבר מחבירו צריך לומר שנים או שלשה דברי תחנונים ואח"כ יבקש שאלותיו, והיינו דמה"ט אמר קל נא, אבל מ"מ אין כאן שבח תחילה והודאה לבסוף ולהנ"ל הרי נתחייב כאן בתפלה וצורת התפלה היא באופן זה דוקא, ואין לומר דכל שאין צורך להתפלל על עצמו אין זה בכלל, כיון שבפסוק שם (יא) נאמר שאמר אהרן אל משה אל נא תהי כמת אשר בצאתו מרחם אמו ויאכל חצי בשרו, ופרש"י "אשר מאחר שיצאה מרחם אמו היא לנו כאילו נאכל חצי בשרנו", ומשמע שמתוך כך חשיב צורך שלהם.

והנה זה מכבר נסתפקתי במטביל ב' כלים גדול וקטן אם צריך להקדים הגדול משום ברכה על הגדול כמו שמצינו באוכלים, ויש לדון מב' צדדים, חדא אם יש להקדים דבר גדול משום הברכה ושנית משום המצוה עצמה, ושאלתי לכב' מו"ר הגר"ח קניבסקי אם יש להקדים כלי גדול, והשיב "לא מצינו".

ולכא' יש להוכיח מהפסוק הנ"ל שחיבר את חמש היריעות ואח"כ את שש היריעות והרי שש היריעות הוא דבר גדול יותר ואעפ"כ הקדים חמש היריעות לשש היריעות, ומוכח שאין סיבה להקדים במצוות דבר שהוא גדול יותר.

מצוות שנוהגות בישראלים ולא בכהנים

באור החיים פל"ט פ"ב כ' ה' צוה תרי"ג מצות ומן הנמנע שימצא אדם אחד שישנו בקיום כולם וזה לך האות כהן ולוי וישראל ונשים יש מצות עשה בכהנים שאין מציאות לישראל לעשותם ויש מצות לישראל שאינו בכהנים וכן בלויים וכן בנשים כו' אלא ודאי שתתקיים התורה במחברת הכללות ויזכה זה מזה והוא מה שאמר הכתוב כאן ויעשו בניי ככל אשר צוה ד' כינה לכולם יחד מעשה כולם כו'.

והנה מצוות שישנם בישראל ולא בכהנים, י"ל שהכוונה לפדיון הבן ופדיון פט"ח, ומצינו השמר לך פן תעזוב את הלוי כל ימך על אדמתך (פי' ראה) ובמנ"ח מצוה ת"נ כ' שלא זה ל"ש אלא בישראל ולא בכהנים ולויים, (ואגב מבואר בחינוך שם שלא זה הוא ברגל, וע' בחכמת מנוח ר"ה ד')

לא יקרע

בפר' תצוה שפה יהיה לפיו סביב מעשה ארג כפי תחרא יהיה לו לא יקרע (כ"ח ל"ב), וביומא דף ע"ב המקרע בגדי כהונה לוקה שנאמר לא יקרע מתקיף לה רב אחא בר יעקב ודילמא ה"ק רחמנא נעביד ליה שפה כי היכי דלא נקרע מי כתיב שלא יקרע, וצ"ע שגם בפ' פקודי (ל"ט כ"ג) כשנכתב איך שעשו את הבגדים כתיב ופי המעיל בתוכו שפה לפיו סביב לא יקרע, והשתא אם הכוונה שיעשו שפה כדי שלא יקרע א"ש מה שחזר ע"ז בפ' פקודי איך שעשו את הבגדים שעשו שפה כדי שלא יקרע, אבל הואיל ופי' בגמ' שהוא לאו א"כ למה חזר ע"ז הכתוב בפ' פקודי, ואמנם היה אפי"ל שאין כוונת הגמ' שהוא רק לאו אלא בגמ' הק' דילמא אתא לומר רק שלא יקרע וע"ז קאמר מי כתיב שלא יקרע והיינו דע"כ צ"ל דאתי גם ללאו, אך עכ"פ בא לומר ג"כ שלא יקרע, וכן נ' מדי רש"י עה"ת שכי' לא יקרע כדי שלא יקרע והקורע עובר בלאו שזה ממנין לאוין שבתורה וא"כ י"ל דמה שחזר ע"ז הכתוב בפ' פקודי הוא לומר שלא יקרע, אך אכתי ק' שהרי בגמ' מבואר שאם בא לומר רק שלא יקרע א"כ היה צ"ל שלא יקרע וא"כ אמאי כתיב בפ' פקודי "לא יקרע" והנה בתרגום יונתן בפ' תצוה תרגם לא יתבזע ואילו בפ' פקודי תרגם דלא יתבזע ומשמע בפ' תצוה בא לאיסור וכהגמ' ביומא ובפ' פקודי הכוונה שלא יקרע, ובתרגום אונקלוס יש ג' הפוכה שבפ' תצוה תרגם דלא יתבזע ובפ' פקודי תרגם לא יתבזע, והיינו שבפ' תצוה הכוונה שלא יקרע ובפ' פקודי בא לאיסור, אבל יש ספרים שהג"י בשניהם לא יתבזע והיינו שבא לאיסור, ועכ"פ ק' שלשון הפסוק בב' המקומות הוא לא יקרע וצ"ע.